
Čeští egyptologové hlásí další objev. Našli unikátní loď z doby stavitelů pyramid

Čeští egyptologové hlásí další objev. Našli unikátní loď z doby stavitelů pyramid

Archeologická expedice [Českého egyptologického ústavu Filozofické fakulty UK](#) učinila v jižním Abúsíru nový objev, který znovu poukázal na význam tohoto pohřebiště úředníků doby Staré říše. V písku našli 18 metrů dlouhou dřevěnou loď z přelomu 3. dynastie a 4. dynastie (cca 2550 př. Kr.).

Práce v místě nálezu započaly již v roce 2009 odkrýváním neobvykle rozsáhlé mastaby označené jako AS 54. Její velikost, orientace, architektonické detaily a jméno panovníka Huniho (3. dynastie), objevené na jedné z kamenných misek uložených v severní pohřební komoře, naznačují vysoké postavení majitele této hrobky, který měl být pohřben v (dosud nenalezené) jižní šachtě. Vzhledem k rozsáhlému poničení křížové kaple hrobky není bohužel jméno jejího majitele známé.

Při čištění oblasti na jih od mastaby AS 54 byla při podzimní expedici 2015 nečekaně objevena 18 metrů dlouhá dřevěná loď, volně uložená na povrchu tvořeném taflou, obklopená a zakrytá žlutým vátým pískem. Ačkoliv se nachází téměř 12 metrů na jih od mastaby AS 54, její orientace, délka a keramika, která byla vyzvednuta z jejího vnitřku, jasně odkazují na spojitost mezi mastabou a lodí, obou datovaných do doby přelomu 3. dynastie a 4. dynastie (cca 2550 př. Kr.).

„I přesto, že je dnes toto přibližně 4 500 let staré dřevo velmi křehké, mají zbytky lodě obrovskou vypovídací hodnotu, která vnáší nové světlo do bádání o stavbě lodí ve starém Egyptě. Dřevěná prkna byla kdysi spojena dřevěnými čepy, které se stále nacházejí na svém původním místě. Překvapivě pouštní písek zachoval i rostlinná vlákna, která byla uvázána do silných svazků a lan umístěných uvnitř lodí v místě spojů prken. Na mnoha místech jsou i se všemi detaily stále viditelné křížové spoje, které držely loď pohromadě. Právě dochovanost těchto prvků vytvořených z rostlinných vláken je v prostředí starého Egypta jedinečná,“ řekl iForu prof. Miroslav Bárta, vedoucí expedice a ředitel Českého egyptologického ústavu FF.

Všechny tyto nepatrné detaily představují zásadní objevy, jelikož většina staroegyptských lodí se dochovala buď ve špatném stavu, nebo rozebrána na jednotlivé části. V průběhu roku 2016 proto Český egyptologický ústav zahájí společný projekt s odborníky z Ústavu pro loďní archeologii texaské university (Institute of Nautical Archaeology, Texas A&M University), který povede k důkladnému studiu technik využitých při stavbě trupu lodí.

Zajímavé konstrukční detaily ale nejsou jediným unikátem spojeným s nálezem lodí. Tradice pohřbívání lodí v rámci pohřebišť byla zaznamenána již v Raně dynastické době, kdy doprovázely jak královské hrobky, tak mastaby členů královské rodiny, elity tehdejší společnosti. „Skutečně se jedná o velmi neobvyklý nález, jelikož loď takové velikosti a konstrukce byly v této době určeny pouze pro nejvýznamnější členy společnosti, což byly osoby patřící do královské rodiny. Tento fakt skýtá prostor pro další objevy, které by mohla přinést nadcházející sezóna,“ dodává profesor Bárta.

Majitel lodí neznámý

Diskuse badatelů o důvodech pohřbů lodí při hrobkách vede ke dvěma základním interpretacím. Buď se mělo jednat o součást pohřební výbavy sloužící zemřelému v posmrtném životě, nebo symbolizovaly sluneční bárky využívané pro cestu podsvětím. I panovníci doby Staré říše navázali na tuto ranědynastickou tradici a jejich pyramidové komplexy v mnoha případech doprovází hned několik lodí. Bohužel byla většina jím určených pro loď nalezena prázdná, případně obsahovaly jen vrstvy hnědého prachu ve tvaru původní lodě. Výjimkou jsou dvě lodě panovníka Chufua v Gíze, které se dochovaly ve stavu umožňujícím moderní rekonstrukci, ovšem bez výše zmíněných prvků z rostlinných vláken. Všechny dosud nalezené velké staroříšské lodě patřily výhradně k hrobkám panovníků; tedy až do nového objevu v Abúsíru. Je zřejmé, že jde o významný objev. Opatrné odkrývání a dokumentace abúsírské lodí zásadně přispěje k vědeckému poznání lodí ve starém Egyptě a jejich využití v pohřebním kultu. A kde je jedna loď, tam je možné očekávat i nálezy dalších.

„Loď nalezená na jih od mastaby AS 54 poukazuje na výjimečné postavení majitele této hrobky. Vzhledem k tomu, že se hrobka nenachází v bezprostřední blízkosti královské pyramidy, je málo pravděpodobné, že by patřila přímo některému členovi královské rodiny. Na druhou stranu velikost mastaby stejně jako přítomnost lodí jasně situují majitele hrobky AS 54 mezi elitu tehdejší společnosti s úzkým napojením na vládnoucího panovníka,“ naznačuje další směr bádání prof. Miroslav Bárta.

Objev lodí je dalším významným úspěchem Českého egyptologického ústavu FF UK. „Potvrzuje se tak špičková úroveň tohoto pracoviště Univerzity Karlovy, kterou nedávno ocenila i britská organizace Heritage Daily, když na třetí místo svého žebříčku nominovala objev hrobky královny matky v Abúsíru,“ říká rektor UK Tomáš Zima.